

Il-Benċmark ta' Tmiem l-Edukazzjoni Primarja

2022

L-Ewwel Sessjoni

Il-Malti: Il-Fehim mis-Smigh

Il-Ħin: 30 minuta

IL-KARTA TAL-EŻAMINATURI

NOTA:

L-iskript kollu jinqara minn narraturi li leĥinhom huwa rrekordjat. Jinqara BISS mill-inviġilatur f'każ li r-rekording ma jaħdimx.

Merħba.

Matul is-sessjoni tas-smiġ ser tisma' żewġ siltiet.

Jekk trid, tista' tibda taħdem l-eżerċizzji fil-karta li għandek quddiemek waqt li qed tisma' l-qari tas-siltiet.

Kull silta, flimkien mal-eżerċizzji, se tinqara darbtejn.

Issa nitolbok tiftaħ il-karta li għandek quddiemek u ssib l-eżerċizzji tal-ewwel silta.

Għandek ftit ħin biex tara u taqra Taħriġ A u Taħriġ B tal-ewwel silta.

----- Waqfa ta' 30 sekonda -----

Issa se tinqara l-ewwel silta. Waqt il-qari tista' tibda taħdem l-eżerċizzji.

L-Ewwel Silta: Bullettin tal-Aħbarijiet

L-għodwa t-tajba. Insellmilkom. Merħba tfal għall-bullettin tal-aħbarijiet tal-lum 27 ta' Mejju.

Il-ġrajjet ewlenin huma dawn:

- Tifel Inġliż jitlef lil Peter Rabbit u jsibu permezz ta' Facebook!
- Kane Tanaka terġa' tagħmilha u tikser ir-rekord dinji mill-ġdid!
- Nemel superpotenti jsewwi siġra f'lejlja waħda.

Tifel Inġliż ta' seba' snin, tilef il-ġugarell maħbub tiegħu, magħruf bħala Peter Rabbit, waqt li kien btala l-**Inġilterra**. F'tentattiv biex issibu, nanntu tellgħet post fuq Facebook u n-nies tant tħassruh li baġhtulu kartolini minn madwar id-dinja fl-indirizz tad-dar tiegħu fejn jgħix. Taparsi kienu mingħand Peter Rabbit stess!

Ethan irċieva saħansitra kartolini u rigali mill-Awstralja u l-Ġappun.

In-nanna Rose qalet, "Kemm hu mbierak dan il-Facebook li permezz tiegħu, Ethan seta' jerġa' jagħmel kuntatt ma' Peter Rabbit!"

Nghaddu għal aħbar kurjuża oħra:

Fl-1 ta' Jannar 2022, Kane Tanaka, is-supercentenarja Ġappuniża, għalqet 119-il sena, u kompliet iġġedded għal sena oħra r-rekord tagħha bħala l-ixjeħ persuna ħajja fid-dinja. Tanaka ilha tħaddan dan it-titlu tal-Guinness World Records minn meta għalqet 116-il sena fl-2019. Fl-okkażjoni ta' għeluq sninha, din is-sena għamlulha festa kbira fir-raħal tagħha. Meta staqsewha x'inhu s-sigriet tagħha, wiegħbet li fost l-oħrajn dejjem tara li kuljum torqod raqda tajba u fil-fond.

U għall-aħħar aħbar:

Kontu tafu li n-nemel hu magħruf li jagħmel minn kollox biex isalva hwejġu? Studji differenti wrew li dawn l-insetti ħabrieke jgħorru n-nemel shabhom il-midrubha lura lejn il-bejta biex ifiqu. Huma jissieltu biex jiddefendu l-kolonji tagħhom minn animali kaċċaturi.

Fost l-istudji, tim ta' riċerkaturi żgħażaġħ fil-Panama sab razza ta' nemel li tant hu sensittiv għall-bżonnijiet tal-oħrajn li malajr isewwi kwalunkwe ħsara fis-sigra fejn ikun bejjet nemel ieħor. Biex jiċċajtaw Alex Wislo u shabu sparaw blalen tat-tafal bl-iżbandola lejn is-sigra. Wieħed mill-blalen tat-tafal ta' 9 millimetri laqat iz-zokk tas-sigra, u ħalla toqba tinfed minn naħa għall-oħra. Imħasseb bil-ħsara li seta' ġab b'idejh, l-għada filgħodu, Alex reġa' mar jagħti titwila lis-sigra. B'sorpriza kbira, sab li t-toqba kienet għosfrot għalkollox!

U hekk naslu fi tmiem il-ġabra tal-aħbarijiet li kellna għalikom illum. Nawguralkom il-kumplament tal-ġurnata t-tajba. Sakemm nerġgħu niltaqgħu. Saħħiet!

Tmiem l-ewwel silta

Issa se naqralek Taħriġ A .

Taħriġ A. Immarka t-tweġiba t-tajba billi tagħmel sinjal (✓) fil-kaxxa t-tajba skont dak li smajt fis-silta. L-ewwel waħda lesta bħala eżempju.

Numru wieħed:

Ethan kien btala l-Italja.

Din tiġi **FALZ**. Għalhekk għamilt sinjal fil-kaxxa hdejn **FALZ**.

Issa se naqralek il-bqija tas-sentenzi u tista' taħdimhom.

Numru tnejn:

In-nies ta' madwar id-dinja bdew jibagħtu kartolini lil Ethan minħabba messaġġ fuq Facebook li tellgħet in-nanna Rose.

Veru jew Falz?

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru tlieta:

Din is-sena Kane Tanaka għalqet iktar minn 120 sena.

Veru jew Falz?

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru erbgħa:

Tanaka ilha tħaddan dan il-Guinness World Record għal tliet snin.

Veru jew Falz?

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru ħamsa:

Din ir-razza ta' nemel tħares in-natura ta' madwarha.

Veru jew Falz?

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru sitta:

Alex ħassu ħati tal-ħsara li għamel.

Veru jew Falz?

----- *Waqfa ta' 15-il sekonda* -----

Taħriġ B. Agħti t-tweġiba t-tajba billi timla l-vojt b'kelma waħda.

L-ewwel waħda lesta bħala eżempju.

Numru wieħed: Nemel _____ jsewwi sigra f'lejlja waħda.

Jien komplejt is-sentenza billi ktibt **superpotenti** fil-vojt.

Mela s-sentenza ġiet: Nemel **superpotenti** jsewwi sigra f'lejlja waħda.

Issa se naqra l-kumplament tas-sentenzi u tista' tibda taħdem.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru tnejn:

Bl-għajnuna tan-nanna, Ethan seta' jerga' jagħmel _____ ma' Peter Rabbit.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru tlieta:

Lil Kane Tanaka, din is-sena għamlulha _____ kbira fir-raħal tagħha.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru erbgħa:

Skont Tanaka, biex tgħix ħajja twila ma tridx tittraskura l-_____.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru ħamsa:

In-nemel jissielet biex _____ l-kolonji tiegħu minn annimali kaċċaturi.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru sitta:

Alex Wislo u šabu ddeċidew li jisparaw bi _____ blalen tat-tafal fis-siġar.

----- *Waqfa ta' 15-il sekonda* -----

Se terġa' tisma' s-silta u t-taħriġ għat-tieni u l-aħħar darba. Waqt li qed tisma', tista' tkompli taħdem u tispiċċa l-eżerċizzji.

----- *Is-silta u t-taħriġ jerġgħu jinqraw, bl-istess waqfiet* -----

Issa se tinqara t-tieni silta. Nitlobok issib l-eżerċizzji tat-tieni silta.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Għandek ftit ħin biex tara u taqra Taħriġ A, B u Ċ tat-tieni silta.

----- *Waqfa ta' 50 sekonda* -----

Waqt il-qari tista' tibda taħdem l-eżerċizzji.

Matul is-sessjoni tas-smiġ ser tisma' silta waħda.

Jekk trid, tista' tibda taħdem l-eżerċizzji fil-karta li għandek quddiemek waqt li qed tisma' l-qari tas-silta.

Is-silta, flimkien mal-eżerċizzji, se tinqara darbtejn.

Issa nitlobok tiftaħ il-karta li għandek quddiemek u ssib l-eżerċizzji tas-silta.

Għandek ftit ħin biex tara u taqra Taħriġ A, Taħriġ B u Taħriġ Ċ.

----- *Waqfa ta' 30 sekonda* -----

Issa se tinqara t-tieni silta. Waqt il-qari tista' tibda taħdem l-eżerċizzji.

Is-Silta: Spettaklu tad-Dellijiet

Nilqgħukom tfal għal programm ieħor dwar il-krafts. Nittama li tinsabu tajbin.

Illum se nitgħallmu kif inhejju spettaklu teatrali Ċiniż tad-dellijiet bil-pupazzi. Probabbli bejnkomm u bejn ruħkom qed tistaqsu, jien, minn fejn ġibt din l-idea. Xi wħud minnkomm, fi Frar li għadda,

bħali segwew il-logħob Olimpiku tax-xitwa. Dan l-avveniment kien organizzat fiċ-Ċina. Jum minnhom, waqt li kont qed insegwi l-kompetizzjoni tal-iskijar fuq it-televisin, fuq it-tablet t'ibni Matteo telgħet link għal website għat-tfal. Din il-ħolqa kienet fuq spetaklu teatrali bid-dellijiet. Il-Ħadd ta' wara, kien jum ikrah ta' maltemp u minflok ħriġna, bqajna ġewwa. Għalhekk iddeċidejna li ntellgħu spetaklu tad-dellijiet kif muri fuq is-sit elettroniku.

Naħseb ta' min jispjega ftit dan l-ispettaklu teatrali bid-dellijiet xi jkun u għaliex hu differenti, qabel ngħaddu għall-istruzzjonijiet! Dan it-tip ta' spetaklu tweled fiċ-Ċina mijiet ta' snin ilu u kien mod kif jirrakkontaw storja. F'dan l-ispettaklu l-'atturi' huma l-pupazzi tal-ġilda jew tal-karti, impoġġija quddiem lampi tad-dawl wara skrin mhux trasparenti. Meta l-pupazz ikun quddiem id-dawl, jifforma d-dell fuq l-iskrin wara l-pupazz. Kull pupazz ikollu vireg imwaħħlin miegħu. Permezz tal-vireg il-pupazzier, li jkun moħbi fil-ġnub jew taħt il-palk wara l-iskrin, iċaqtaq il-pupazz. Bl-azzjoni tal-pupazzier, l-udjenza tara d-dell tal-pupazz fuq l-iskrin jiċċaqtaq ukoll. B'dan il-mod l-udjenza tara storja rrakkuntata bid-dellijiet ta' figuri jiżfnu, jiġru, jagħmlu l-gabrijoli, jiġġieldu u kwalunkwe azzjoni oħra, skont kif jixtieq il-pupazzier. Dan l-ispettaklu jinkludi mużika u kant biex isaħħru lill-udjenza.

Issa ejjew ngħaddu għal-lista tal-affarijiet meħtieġa biex nagħmlu dan il-kraft:

- ftit karti bojod
- pakkett vojta taċ-ċereali
- imqass
- marker
- stoċċ kolla
- roll tejp
- karta strazza
- stieket tal-injam li jintużaw għall-kebabs
- torċ bil-batteriji
- kaxxa vojta tal-kartun mdaqqsqa
- liżar
- banketta jew sigġu

Ibda billi thejji l-pupazzi mill-karti. Il-pupazzi jistgħu juru annimali jew nies jew taħlita tat-tnejn. In-numru ta' karattri jiddependi mill-istorja tiegħek. Żomm f'moħħok ukoll li skont in-numru ta' pupazzi jista' jkollok bżonn min jagħtik daqqa t'id! Kull pupazzier jista' jżomm sa żewġ pupazzi f'daqqa. Intom tistgħu tivvintaw il-forom tal-pupazzi. Tinkwetawx jekk ma tantx tinqalghu fit-tpiġġja! Fuq l-internet tista' ssib l-istampi lesti. Waħħal l-istampi tal-pupazzi fuq il-kartonċin tal-pakkett taċ-ċereali. B'hekk il-pupazzi jkunu iktar sodi. Qasqas il-pupazzi bil-galbu ħalli l-forma tal-pupazz tkun eżatta. Fuq wara ta' kull pupazz waħħal bit-tejp stikka tal-injam biex biha taqbad il-pupazzi u ċċaqlaqhom kif trid.

Issa jkun imiss li thejji x-xenarju bil-marker iswed fuq il-karta strazza. Fuq kull ġenb tal-karta piġi siġra. Piġi wkoll ftit ħaxix u xi fjuri fuq in-naħa t'isfel tal-karta strazza. Biex tiffinalizza l-iskrin uża kaxxa mdaqqa tal-kartun. Fil-qiegħ tal-kaxxa bl-imqass aqta' rettangolu ftit iżgħar mid-daqs tax-xena tiegħek. Uża l-kolla biex twaħħal il-karta strazza f'postha min-naħa ta' ġewwa ta' qiegħ il-kaxxa. Poġġi l-kaxxa bix-xenarju fuq banketta jew fuq siġġu, li tkun għattejta b'liżar. Tinsie x li dan l-ispettaklu għandu jittella' f'kamra mudlama. Għalhekk itfi d-dawl u ixgħel it-torċ ftit 'il bogħod wara l-iskrin. Waqt l-ispettaklu int inġeba wara l-banketta jew is-siġġu fejn hemm il-kaxxa bl-iskrin. Aqbad il-pupazz mill-istikka tal-injam u ressqu viċin ħafna tax-xena. Ċaqlaq il-pupazzi kif meħtieġ fl-istorja. Id-dawl jgħaddi biss mill-partijiet tax-xena li mhumie x miżbugħa. Il-partijiet l-oħra jibblukkaw id-dawl. B'hekk jiffurmaw id-dellijiet fuq l-iskrin. Ara li tipprepara storja oriġinali li se tirrakkonta waqt li qed iċċaqlaq il-pupazzi. Tinsie x tagħmel xi ftit mużika għall-atmosfera. Ara kemm sar ħin! Diġà wasalna fl-aħħar tal-programm! Nittama li l-attività tal-lum għoġbitkom! Bħalma nagħmlu kull ġimgħa, niltaqgħu s-Sibt li ġej tfal. Ċaw!

Tmiem is-silta

Issa se naqralek Taħriġ A.

Taħriġ A. Immarka t-twegiba t-tajba billi tagħmel linja taħtha, skont dak li smajt fis-silta.
L-ewwel waħda lesta bħala eżempju.

Numru wieħed:

Dan il-programm hu dwar

a) spettakli li jsiru fit-teatru.

b) il-krafts.

ċ) il-logħob Olimpiku.

It-twegiba t-tajba hija **(b) il-krafts**. Għalhekk għamilt linja taħtha.

Issa se naqralek il-bqija tas-sentenzi u tista' taħdimhom.

Numru tnejn:

Il-preżentatriċi tal-programm segwiet kompetizzjoni tal-iskjar fuq

a) it-tablet.

b) it-televisin.

ċ) il-website għat-tfal.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru tlieta:

Min jagħtik daqqa t'id waqt l-ispettaklu, ser ikun hemm biex

a) iċaqtaq il-pupazzi mal-istorja.

b) iħalli d-dawl jgħaddi biss minn ġol-pupazzi.

ċ) jara l-ispettaklu qalb l-udjenja.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru erbgħa:

Meta ttella' l-ispettaklu bid-dellijiet bħala l-pupazzier għandek toqgħod moħbi

a) wara t-torċ u wara l-iskrin.

b) quddiem it-torċ u quddiem l-iskrin.

ċ) quddiem it-torċ wara l-iskrin.

----- *Waqfa ta' 3 sekondi* -----

Numru ħamsa:

Dan il-programm tal-krafts jixxandar

a) kuljum.

b) nhar ta' Ġimgħa.

ċ) fi tmiem il-ġimgħa.

----- *Waqfa ta' 15-il sekonda* -----

Issa se naqralek Taħriġ B.

Taħriġ B. Liema żewġ oġġetti mil-lista għandek bżonn għal dan il-kraft?

Agħmel ċirku madwar żewġ oġġetti meħtieġa biss, kif jidher fl-eżempju.

Mill-eżempju, **imqass** huwa oġġett mil-lista li hu meħtieġ għal dan il-kraft.

Se naqra l-oġġetti fil-lista. Agħmel ċirku madwar żewġ oġġetti ohra meħtieġa biss.

Lasktu	liżar	pinna	imqass	ċereali	kolla
--------	-------	-------	--------	---------	-------

----- Waqfa ta' 15-il sekonda -----

Issa nistgħu ngħaddu għal Taħriġ Ċ.

Taħriġ Ċ. Qabbel Kolonna A ma' Kolonna B billi tikteb in-numru fil-kaxxa t-tajba. L-ewwel waħda lesta bħala eżempju.

F'Kolonna A, f'numru wieħed, naqraw il-verb **Pinġi**.

F'Kolonna B din is-sentenza tkompli . . . l-pupazzi fuq il-karti.

Għalhekk is-sentenza shiħa tiġi: **Pinġi . . . l-pupazzi fuq il-karti**.

Issa ħa naqralek Kolonna A u wara Kolonna B. Waqt li qed naqra, tista' tibda tgħaqqad iż-żewġ partijiet ta' kull sentenza.

Kolonna A

Numru tnejn: Waħħal

Numru tlieta: Itfi

Numru erbgħa: Ixgħel

Numru ħamsa: Poġġi

Issa se naqralek Kolonna B:

. . . d-dawl tal-kamra.

. . . l-kaxxa bix-xena fuq siġġu mgħotti b'liżar.

. . . l-istampi tal-pupazzi mal-kartonċin tal-pakkett taċ-ċereali.

. . . l-pupazzi fuq il-karti.

. . . it-torċ u ibda ċaqlaq il-pupazzi.

----- Waqfa ta' 20 sekonda -----

Se terġa' tisma' s-silta u t-taħriġ għat-tieni u l-aħħar darba. Waqt li qed tisma', tista' tkompli taħdem u tispiċċa l-eżercizzji.

----- Is-silta u t-taħriġ jerġgħu jinqraw, bl-istess waqfiet -----

Issa għandek ftit ħin biex tiċċekkja l-eżercizzji kollha.

----- Waqfa ta' minuta -----

Grazzi. L-eżami tas-smiġħ spicċa. Saħħa!